

och Chiaja-gatorna äro de mest besökta. På Toledo-gatan ske alla stora processioner, och der promenera de flesta masker under karnavals-tiden. Innan de Franska plågsederne blefvo här införde, voro gatorna endast upplyste af de lampor, som fromma personer om aftonen upptända framför Madonna-bilderne; numera sker ekläreringen genom reverberer, upphängda på rörliga lyktpålar. Torgen kallas *Largo*; de flesta äro prydda med brunnar, kors, pyramider, grupper af Helgon, eller Madonna-bilder. Den enda bro, som fins i Neapel, är Guizzardo-bron. Den är mycket vacker, lång, består af flera hvalfbågar, och är så bred, att flera åkdon kunna, utan att besvära fotgångarne, som hålla sig på sidorna, köra i bredd. Midtpå bron visar sig den helige Januarii bildstod. Denna bro är byggd öfver floden Sebeto, vid hvilken om somrarne anläggas små träkojor, der de snyggare Borgrarne komma att bada sig. I Neapel finnes eljest inga promenader, utom för de förmögnare, som i kalescher begifva sig två, tre mil och mera utom Staden, hvarest flera vackra ställen finnas.

Den starka hettan i Neapel blir, emot slutet af sommaren, mildrad genom täta och häftiga regnskurar, hvilka äro särdeles helsosamma i en Stad, der gatorna äro trånga, husen mycket höga, och största delen af folket liknöjd och bekymmerlös om hvad som är skadligt eller icke. För öfrigt är jordmånen god, och alla växter trivas väl; alla stenfrukter hinna till en ofantlig storlek, men äro alltför litet söta. Det bästa här fins äro vindrufvor, meloner och fikon. Tryffel har en vederstygglig eftersmak af svafvel. Ostron fås här temligen goda, men de äro små och mycket dyra. En af de mest vanliga växter äro de bekanta *Macaroni*, ett slags deg, som göres af en särskilt sort säd, kallad Saragolla, hvilken har hårda korn, och ger ett mera rödt och limaktigt bröd än vanligt mjöl. De Neapolitanska vinerne äro i all-

mänhet starka, och för godt pris; också drickes vin både af de rikare och de fattigare i stor myckenhet. På ett väl serveradt bord ser man aldrig en vattenkarafin, så framt ingen utlänning befinner sig der, och den fås ändå ej utan att särskilt begäras. Det allmännaste vinet är rödt. En butelj deraf kostar 2 å 3 sous (2 eller 3 sk. Sv. Banko); men oaktadt detta låga pris, och den stora mängd krogar, som finnas nästan på alla gator, är det mycket sällsynt att träffa någon, som är drucken; ty Neapolitanaren är af naturen fallen för att vara nykter.

Neapels förnämsta utförsel består i olja, ull, hampa, lin, bomull, indigo, manna, som kommer ifrån Calabrien och Abruzzo, gethår, kaninskian och macaroni. Handeln med Neapolitanergult, en särskilt tillredning af bly och antimonium, som sker i stort, är äfven mycket indräktig för Kronan, som har denna tillverkning sig förbehållen. Handeln med strängar till musikaliska Instrumenter är också mycket betydlig; det är bekant, att här göras de bästa i hela Europa. Hästhandeln skulle jemväl kunna blifva indräktig, om man inrättade flera Stuterier. Den Neapolitanska racen är liten, men den är god, bär hufvudet väl, och har mycket säkert lopp. Garfverierna äro dåliga, men i sadelmakare- och vagnmakare-konsten utmärka sig Neapolitanerne. Möbler göras här också utmärkt vackra, men de äro dyrare än annorstädes. Gelbgjutare och guldarbetare äro de minst skicklige handverkare härstädes.

I allmänhet kan man icke säga, att qvinnorna i Neapel äro vackra. De af lägre klasserne förena med den ringa lifligheten i deras anletsdrag en högst motbjudande osnygghet. Man ser dem ofta samlade i gathörnen, sysselsatta att befria hvarandra från ohyra. De som äro mer industriösa, utsira sig om söndagen allt hvad de kunna; och med sina röda tröjor, broderade med guldgaloner och snörda med granne band, sina

skor med höga klackar, sina violetfärgade sammets- eller damast-kjolar, sitt flätade hår som är fästadt med en silfvernål, och sina små perl-örhängen, hafva de alltid en leende min, och äro färdiga till dans vid första harmoniska ljud de få höra. De i Frankrike så kallade *grisettes*, det vill säga, fruntimmer af de mindre borgare-klasserne, äro här mer sorgfälligt klädda. De, så väl som de andra borgare-klassernes fruntimmer, hafva alltid svart taftsklädning, tillskuren efter Franska viset, svarta skor, och hvit Schalett. Deras hår är flätadt och hopsatt med en liten hvit näsduk, eller med en slags hufva af svart taft, och hela hufvudet är betäckt med en stor svart hatt, som är mycket yfvig baktill. De hafva i allmänhet lifliga ögon, men de veta ej bruka dem, så framt de ej göra det mellan fyra ögon. Den minsta artighet en utlännings säger dem, är nog för att göra dem benägna; straxt drages gardinen för fönstret, och Madonna-bilden gömmes undan, ty i den heliga Marias närvaro får aldrig den minsta oanständighet vågas. Denna borgarqvinnornas lättfärdighet är orsaken, att så få allmänna flickor finnas i Neapel; några sådana synas dock om aftnarne på Toledo- och Chiaji-gatorna. Hvad de förnämre eller stora världens fruntimmer angår, är deras klädedrägt alldeles den samma, som i Paris.

Man finner i Neapel ej mer några Lazzaroni, denna oförskömmade sysslolösa pöbel, som utgjorde de andra folkklassernes plåga. En del hafva blifvit soldater, andre lastdragare, andre arbeta i jorden, o. s. v. Det är icke utan möda Fransoserne tillvägabragt denna nyttiga förändring i 60,000 människors lefnadssätt. Men att dömma af de nyaste uppträden i Neapel, är det sannolikt, att desse lättingar, efter Fransosernes fördrifvande, återtaga sina förra vanor och lefnadsordning.

Gravuren N:o 3 medföljer nästa Blad.

Tryckt hos FR. CEDERBORGH & Comp.

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 15 JULI 1815.

Roddare-Societetens försvar.

Rodderskorna utgöra Stockholms *Dames de la Halle*. Att stöta dem för hufvudet, kan vara vådligt, äfven i o-revolutionära tider. De påstå sig höra till Svenska Fruntimmer, och på den grund hafva de här fordrat en plats för nedanstående skrift, som man ej kunnat dem förvägra, utan att blottställa sig för hela faran af deras vrede.

Värdaste Allmänhet!

Med förundran och missnöje hafva vi undertecknade, Deputerade af Loflige Roddare-Societeten i Stockholm, erfarit, hurusom åtskillige af oss för öfrigt högt aktade Skribenter företagit sig, att, sedan de gjort hvarandra alla möjliga tillmälen och sagt alla ohöfligheter som upptänkas kunna, sluta med att kalla hvarandra för rodderskor, roddartrappans organer m. m., jikasom detta namn skulle innebära något skymfande, eller någon tillvitelse att ej vara nog fin i ord och talesätt. Det förtroende vi af våra kamrater

erhållit, att vara deras förespråkare, tillåter oss ej att lemna utan anmärkning ett sådant förhållande, hvilket är desto mer oförtjent, och bort vara oss så mycket mera oföväntadt, som aldrig vi gifvit förbemålte Skribenter ringaste anledning till missnöje, långt mindre dem på något vis angripit, utan tvertom vid alla tillfällen betygat dem vår aktning och vördnad, och mången gång offrat vår med svett och möda förvärfvade dagspenning till en uppmuntran åt deras förläggare. Det kan väl vara möjligt, att för ett halft århundrade tillbaka, innan upplysningen ännu stigit så vida, och innan man hunnit till närvarande tids odling och fina smak i tal och skriftsätt, äfven vår Societet eller våra företräderskor varit något mindre hyfsade i ord och åthäfvor; men är det rättvist och billigt, att derföre ställa oss till ansvar? bör man derföre glömma, att vi äro mer civiliserade? och hvilket stånd, hvilken corps skulle ännu förtjena aktning, om man vilje betrakta dem i deras ursprungliga tillstånd, innan de fått utbilda sig, och innan deras uppfostran blifvit fullkomnad? Om således våra företräderskor haft någon mindre grad af hyfsning, än kanske till och med andra folkklasser på deras tid, så äro vi långt ifrån att vilja ursäktas dem, ooh medgifva gerna, att de sjelfva derigenom föranledt det ordspråket, som gifvit åt rodderske-namnet en så förklenlig bemärkelse. Men vi förklara tillika, att detta aldrig kan bli vårt fel, och att det är tid att ordspråket upphör, sedan orsaken dertill ej mera existerar. Vi förklara, att vi aldrig mer skola tåla, att man kallar för rodderska den som nyttjar mindre hyfsade ord och talesätt, eller uttrycker sig på ett icke nog fint och städat språk.

Oaktadt all den vördnad vi hysa för ofvanomtalte Herrar Skribenter, förklara vi således att de hafva orätt att sätta sitt eget språk i jemförelse med vårt; ty äfven våra företräderskor, i deras mest lifliga period, hade visserligen aldrig hunnit till den utomordentliga kraft och energie hvarmed desse Herrar uttrycka sig, och för vår egen del måste vi erkänna, att vi hittills icke en gång haft begrepp om en sådan vältalighet, som vi uppriktigt beundra hos dem, men ännu ej våga att sjelfva begagna. En annan sak är det, om denna nya vältalighet blir allmänt antagen och gillad —; visserligen skola då äfven vi följa med vår tid, och söka upparbeta oss i det nymodiga tungomålet. Men intill dess, och då ännu ingen anledning är att sådant förmoda, eftersom Herrarne sjelfva liksom blygas därför och ömsesidigt tadla hvarann, så anse vi för vårt goda namn och rykte nödvändigt, att högtidligen protestera emot den så ohemult framkastade beskyllning, som skulle denna brist på hyfsning hafva någon likhet med vårt vanliga språk eller vårt sätt att vara, hvilket Herrarne sjelfva skulle finna vara falskt, om de ville nedlåta sig att färdas på roddarbåt. Emedlertid trösta vi oss med det hopp, att Allmänheten skall göra oss rättvisa, och att dess gynnande omdöme om vårt uppförande skall afhålla Herrar Skribenter ifrån att hädanefters påstå, att det är oss som de tagit till mönster.

Cajsa Greta Båtberg.

Annika Kölengren.

Stina Årblad.

Brita Roderus.

Anmärkning. För en del Läsarinnor torde det synas oskickligt att ens nämna Rodderskor i detta Blad.

Utgifvaren, som uppriktigt beklagar att han sett sig tvungen dertill, kan endast råda de missnöjda att straxt göra papiljotter af denna oartiga Nummer.

Genua.

Om denna förr så märkvärdiga Handelsstad lemna de nyaste resande följande beskrifning.

Genuas folkmängd utgör nu omkring 115,000 menniskor, förstäderne invånare inberäknade. Denna Stad har ett stort antal majestätliga byggnader och palatser, men likväl äro få gator, som kunna kallas vackra; ty utom Balbi- och Nuovissima-gatorna äro nästan alla de öfriga trånga och krokiga. Husen äro i allmänhet mycket höga. De äro byggda af murtegel, med en stenfot, som är öfverdragen med ett slags glänsande och mycket hård stuccatur, liknande marmor, och hvarpå man målar med mångfaldiga färger och variationer.

Staden ligger på slutningen af en bergskulle, som utgör en del af Appenninerne, mellan floderne Bisagno på östra och Polcevera på vestra sidan. Som de flesta husen stödjä sig mot denna kulle, ser man här en mängd terrasser, hvilka äro prydda med häckar af jasmin, caprifolium m. m., samt pomerans- och aloe-trän som betäcka murarne. På dessa terrasser är det, som Fruntimmerna hålla sina afton-conversationer, och njuta den svalkande vinden som vid den tiden blåser från hafvet; här mottaga de sina besök,

och här förlusta de sig med den rika prospecten af hela hamnen och reddan. Dessa slags terrasser hafva eljest communication med sjelfva boningsrummen, och utgöra stundom en del deraf, då de äro skilda från de andra rummen endast genom tältgardiner som kunna dragas ifrån och till. Om dagarne arbetar hvar och en, både man och qvinna, i de inre rummen, helst på kontoret, som är innanföre saluboden, ty nästan i hvart hus finner man bodar med sina bokkamrar.

Gatorna i Genua äro ovanligt snygga; i hvad årstid som helst kan man spatsera der, utan att stänka ner sig. Rännstenarne, och de orenligheter som från husen utslås, hafva sitt aflopp genom underjordiska kanaler; och den gödsel, som hästar och andra dragkreatur lemna efter sig, blir genast ihopsopad och borttagen af fattiga hustrur eller barn, som vandra omkring öfverallt, med en korg på ryggen och en sopqvast i handen. Alla gator äro stenlagde med breda skifvor af hårdnad lava; men der det är brant eller backigt, är medlersta delen af gatan lagd med tegelstenar, som äro ställda på tvären, för att gifva fotfäste åt mulåsnorna. Vagnar ser man aldrig, utom i de lägre delarne af staden, och den enda gata, der de rikare paradera med sina åkdon, är Balbigatan; på de andra gatorna färdas de i portchäs. Eklärningen sker genom reverberer på vanliga lyktpålar,

Palatser finnas till så stort antal i Genua, att på somliga gator ser man dem i oafbruten följd, det ena efter det andra; dessa palatser hafva icke, såsom i andra städer i norra Italien, utseende af fästningar,

utan snarare af Furstliga slott. Kolonner, pilastrar, frontoner, peristiler, balustrader, statuer, ramper, marmortrappor både utanför och inuti husen, colossala bilder, springkällor, öppna gallerier, terrasser med sina balustrader, med ett ord, allt hvad som kan pryda och göra en byggnad majestätlig, finnes der förenadt, och synes ofta så slösadt, att man skulle kunna taga det för en Opra-dekoration. Till taktäckning nyttjas allmänt en slags grå skiffersten. Brunnarne äro hvarken vackra ej heller särdeles vattenrika; dock äro de snygga, och tillräckliga för stadens behof. Vattenledningarne till hvert hus äro så väl inrättade, att äfven de hus, som hafva tolf våningar, förses med vatten ända till den öfversta våningen.

Aqua Verde är det vackraste torget i hela staden. Fruntimmerna af medelklassen, som hafva hvarken vagn eller portchäs, och som följaktligen ej kunna begifva sig långt bort, nöja sig med att spatsera inom den lilla kretsen af detta torg. Dit komma de klädda i sin *Mezzaro*, en slags hvit eller kulört sloja som betäcker hufvudet och axlarne, samt åtföljda af sina kavaljerer, och spatsera om aftonen midt ibland de lägre folkklasserne, hvilkas qvinnor äro klädda i corset och hafva håret flätadt samt hopfästadt baktill med en eller flera silfvernålar. I allmänhet hafva Genuesiskorna brun hy, men stora svarta och lifliga ögon. De skilja sig från de andra Italienskorna genom en af dessa okänd luxe, nemligen ett hvitt och temligen fint linne.

Genuas förnämsta handel är nu med sammet. Äfven exporteras mycket damast och andra sidenvaror,

finare yllevaror, läder, olja, tvål, confiturer, pasteger, och Macaroni. I Genua lefde förr alla människor endast af handel, och mången blef till och med omåttligt rik derigenom. Detta Genuesarnes företräde i rikedom för de flesta andra Italienare, var orsaken till de många offentliga stiftelser och fattig-inrättningar, som flera enskilde här gjorde, icke allenast efter sin död, utan också medan de lefde. Alla stora Hospitaler äro byggda och underhållas af rika familjer. Den vackraste kyrkan, Annunciada, har blifvit uppförd på familjen Lomellinos bekostnad. Familjen Berio, som älskade vettenskaperna mer än någon af de andra, har stiftat ett Bibliotek. Till och med nyligen hafva sammanskott skett till en stiftelse, som skall årligen utstyra ett visst antal fattiga flickor, på det de må blifva gifta.

Mode-nyheter.

En omständighet, som förtjenar anmärkas, är att alltifån slutet af Maj månad har den hvita färgen återkommit i gunst hos de Parisiska Fruntimren. Man påminner sig, att redan ett par månader före Napoleons landstigning i Frankrike hade denna färg blifvit alldeles utträngd af de gröna, gula, blåa m. fl. färger, och man ansåg då denna mode-förändring liksom ett förebud till det som sedan hände. Om den hvita färgens återupptagande nu skall hafva en motsvarande betydelse, får man framdeles se; de politiska händel-

serna gifva verkligen någon anledning dertill. Det blir då andra gången man i det Landet erfar den märkvärdighet, att en omvexling i modet förespår en politisk förändring.

Hvita klädningar hafva der redan någon tid varit uteslutande i bruk. Nu börja äfven hvita hattar blifva allmänna, i synnerhet hvita halmhattar. De flesta af dessa äro klädda med åtta eller tio små hvita eller gröna plymer, som sitta upptill på kullen, och fästas på det sättet, att alla spetsarne falla framåt och formera tillsammans en krans. En del äro också prydda med kulörta snören och blommor. Randiga hattar börja blifva sällsynta. De så kallade *Bouillonnés* af skir nettelduk brukas nu icke allenast på Cambricks-klädningar och Samoieder, utan man sätter dem äfven på Pelegrims-kragar och Coleretter.

Förklaring öfver Gravuren N:o 3.
Fransk Costume.

Fig. 1. *Hvit Cambricks-Hatt. Hvit Klädning af dito, garnerad med tre Bouillonnés och tre Volans. Hvita handskar. Gröna skor.*

Engelsk Costume.

Fig. 2. *Hår-Coëffure efter nyaste smaken. Klädning af Moll-Nettelduk, broderad nertill och vid handleden. Underklädning af sidensars. Långa och vida ärmar. Pelegrimskrage af spetsar, knuten med silkes- och guldsnören. Örhängen och armband af pärlor. Röd Silkes-Schal. Gula handskar. vita skor. Genombrutna Silkesstrumpor.*

Tryckt hos FR. CEDERBORGH & Comp.

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 22 JULI 1815.

Kastvurmen,

eller ett nytt sätt att uppmuntra Glas- och Postlins-Manufacturerna i Riket och befördra afsättningen af deras tillverkningar.

Det är en gammal plägsed, när man dricker en god skål, att slå sönder glaset hvarur man druckit. Hos den, som är stark hushållare, kan denna sed naturligtvis ej vinna bifall, och de Svenska Fruntimmerna torde till större delen förklara sig deremot. Men ehuru slösaktig den må synas, kan man ej neka att det ligger en idé till grund för denna plägsed. Till ex. när jag dricker en älskad Furstes eller Fältherres eller någon annan stor Mans skål, eller också en tillbedd älskarinnas, så är det ju naturligt, att jag dervid råkar i en entusiasm, som gör att jag egnar åt denna person en större vördnad än åt någon annan mensklig yarelse, och vill liksom inviga åt densamma det glas hvarutur jag druckit dess skål. Det vore ju då harmligt, odrägligt att tänka, att detta glas, som nyss väckt hos mig en så brinnande känsla, skall kanske ögon-

blicket derefter vidröras af den mest kalla och liknöjda menniska, som, långt ifrån att dela min förtjusning, tilläfventyrs hatar hvad jag tillber, skall kanske tömmas för ett alldeles motsatt ändamål, och tjena till att förnedra hvad jag velat upphöja. Att förekomma detta, är ingen säkrare utväg än att straxt förstöra det glas hvarutur jag druckit en sådan skål, och deruti ligger visst ingen orimlighet eller öfverdrift. Men om man gör på det sättet flera gånger eller vid alla tillfallen, om man vid hvar skål kastar glaset i väggen, så förlorar denna plägsed sin betydelse, och blir då endast ett missbruk som lättsinnigt begås af öfverdådet eller slöseriet. Går man sedan ännu längre, och vill härma det nya Franska modet, så att man förstör icke allenast buteljer och glas, utun äfven fat, tallrickar och allt hvad som fins på bordet, då är det ett blindt raseri, som har ingen gemenskap eller likhet med den gamla plägseden att slå sönder glaset efter en enda skål.

Under det jag satt fördjupad i dessa betraktelser, som underrättelserna från Paris om det nya Franska modet, jemte några helt färska nyheter från Stockholms värdshus, hos mig föranledt, blef jag oförmodligen bjuden att deltaga i en glad måltid, som skulle anställas på ett af de första värdshusen på Djurgården. Jag visste att der skulle komma att gå lustigt till, och jag började således straxt eftertänka, om jag icke varit för sträng i de principer för värdshus-lefnaden jag nyss för mig sjelf hade uppgjort. Jag kände liksom en hemlig aning att jag skulle komma på fall. Jag föresatte mig dock att ej låta förföra mig af de andras elaka

exempel. I början tillgick allt ordentligt och anständigt, och jag begynte redan fatta förtroende till mina bordskamrater. Men bäst det var, började man dricka skålar; nu dansade det ena glaset efter det andra; härvid hade jag dock ingenting att påminna; det kunde väl synas litet sjelfsväldigt, men hvem ville vara så nogräknad? Derpå slog man de tomma buteljerna i väggen; nå, den skadan var ju måttlig. Jag tror till och med, att jag sjelf kastade en tom buteljutåt golfvet, för att ej sitta alldeles som jag vore främmande. Men innan jag visste ordet af, flögo äfven ett par fulla buteljer i väggen, och vinet sprutade omkring väggar och tak. Nå, ibland en sådan mängd buteljer kunde ett misstag lätt ske. Men hvad hände? straxt derpå blef ljuskronan, som hängde midt öfver bordet, ett föremål för gästernes kastvurm; vinet strömmade i stora floder ned på bordet och gästerne. Man steg opp, och förstöringen blef allmän; ingenting skontes. Nu först insåg jag, att det ej var något misstag i fråga, utan att allsammans var rent allvar. Men hvad skulle jag göra? jag var nu en gång der, och — sanningen att säga, så fann jag verkligen, i trots af alla mina föresatser, detta oväsande så muntert, att jag sjelf något litet deltog deruti. Jag var rädd att eljest bli utmärkt, och när jag såg, att ändå allt var bestämdt att förstöras, så kunde ju jag, så gerna som någon annan, roa mig dermed. Hvad vi sedan gjorde, hör icke hit att berättas. När jag kom hem, var jag något flat för mig sjelf deröfver, att jag förhållit mig tvertemot mina egna principer. Jag började då närmare öfvervåga dessa principer, och fann, till min förundran och tillfredsställelse, att de icke voro fullkomligt grinn-

dade. Jag fann, att då man riktigt betalar, hvad man förstört, så är det ingen, som lider dervid, och ingen sker derigenom förnär, utan detta nöje är då lika oskyldigt som något annat, och om det faller sig dyrt för mig sjelf, så är det min egen sak. Jag fann ännu mer: att det till och med är i flera afseenden gagneligt, i synnerhet om man betraktar det som ett sätt att uppmuntra Glas- och Postlins-Manufacturerne i Riket; och jag föresatte mig att göra detta lyckliga resultat af mina forskningar allmänt bekant, på det mina patriotiske Landsmän icke måtte af en falsk blygsel beröfva sig ett angenämt tidsfördrif. Skulle sedan äfven Damerna behaga deltaga i samma nöje, så kunde vi snart skryta att ej vara mindre hyfsade än sjelfva Fransoserne.

Rom.

Verldens fordna Hufvudstad har, oakadt alla förändringar den undergått, allt hitills bibehållit sin märkvärdighet och sin egna karakter. Det fins kanske ingen stad i Europa, som hos den eftertänksamme resande väcker så höga känslor och betraktelser genom sin älderdoms minnesmärken, som Rom, under det en vanlig resbeskrifvare också der fäster sig endast vid det som är nytt, eller vid närvarande tids förhållanden. Men äfven dessa är det i flera afseenden intressant att känna, och en kort sammanfattning deraf synes vara en lämplig artikel för detta Blad. Se här något, som de nyaste resande berätta om den märkvärdiga Staden.

Brödet, för att börja med denna första nödvän-

dighetsvara, är mycket dyrt i Rom. En mark ordi-
närt bröd säljes icke under 5 Sous (5 skill. Sv. Ban-
ko), hvilket kommer dels af landets egen ringa sädes-
production, och att den mesta spannmålen måste in-
föras ifrån Toscana, dels af communicationens svårig-
het till sjöss, i anseende till de Barbariska sjöröf-
varne, och dels deraf att så få qvarnar finnas. Man
har velat ersätta liristen på mjöl med potates; men
denna rotväxt har hvarken samma närande egenskap,
eller samma smaklighet här som i de kallare klima-
terne. Majs är af mycket bättre smak; jemte kastan-
jer och vargbönor utgör den de fattigares föda. Medel-
klassen och de som lefva något bättre, hafva dere-
mot sina Macaroni jemte åtskilliga slags pastejer som
utbjudas under alla möjliga former, samt sin *Frita*,
som är en småfisk, hvilken tillredes på öppna gatan
af de så kallade *Friggitori*.

Redan i början af Aprill börja smultron, körs-
bär, bigarräer, plommon, aprikoser, persikor, meloner
och vattenmeloner blifva mogna; derefter komma fiko-
nen, som här äro mycket sköna; derpå vindrufvor
af alla slag, och till slut äpplen och päron. Mjöl-
k fås här icke synnerligen god; orsaken är, att betes-
markerna omkring staden äro nog magra. Färskt
kött fås för något bättre köp än i Paris, men är be-
tydligt sämre. Fågel säljes för godt pris, och nyttjas
mycket i stället för oxkött; man kokar till och med
ofta soppa deraf, och får den temligen stark, i syn-
nerhet då man tillägger färkött och svinkött, som
mycket brukas. I allmänhet är den Romerska kok-
konsten icke gjord att behaga en Parisare, och den
som är van att spisa hos Very, skulle icke utan att
göra grimacer kunna äta på de bästa värdshusen i
Rom. Man har likväl en mycket god fond i de La-
tinska skogarnes öfverflöd på villebråd och Medelhaf-
vets samt Tiberns fiskerier; men man förstår ej draga
parti deraf.

På ljus är man mycket sparsam i Rom; i de bästa husen finner den, som oförmodadt inkommer, endast en lampa på bordet, det är den vanliga kopparlampan med tre veckar, men hvarutaf aldrig mer än en brinner. Så snart någon främmande kommer, antänder man till hans ära äfven de begge andra, eller i fall man dertill är för hushållsaktig, petar man opp med synålen den vecken som brinner, och som ofta synes nära att slockna, och tar utaf den med ljussaxen, hvilken hänger i ett långt band vid lampan, äfvensom ljussläckaren i ett annat. Detta är den vanliga ekläreringen i bättre och sämre hus. Talgljus er man sällan; också äro de mycket dåliga och mycket dyra. Vaxljus åter nyttjas endast i de Stores rum och i Kyrkorna, som deraf förbruka en ansenlig myckenhet.

I allmänhet är hösten här temligen torr och vacer; men i slutet af Oktober börjar det hällregna, stundom flere dagar å rad, hvarest det åter klarnar och snart derpå regnar igen, hvilket ömsevis fortfar till December månads slut, då ett oupphörligt regn börjar, som räcker ända till Januari månads slut och stundom in uti Februari, hvarunder man har ganska få klara dagar. Om under den tiden nordanvind infaller, blir merendels straxt torka med eller utan solsken, och då känner man en temligen stark köld; men den är aldrig långvarig, och den sydliga vinden återkommer snart med regn och mildare luft. Men inträffar nordanvinden, under det atmosfären är tyngd af vatten, plär det hända att snö faller, hvilken dock ej ligger länge kvar, emedan den smälter på stund vid första sol som sticker fram mellan två skyar; under en tid af 40 år, har det händt tre eller fyra gånger, att den legat kvar högst 9 dagar. För öfrigt plär, under den snögiga och kalla årstiden, Universitetet inställa sina föreläsningar, äfvensom alla andra

offentliga undervisnings-anstalter tillslutas; man börjar elda i alla rum, och i sals-spisarne underhålles en jemn eldbrasa hela dagen igenom; karlarne insvepa sig, då de gå ut, i sina kappor, som de draga ända opp öfver ansigtet; och Fruntimmerna taga till sin *Marito*, som de ej öfvergifva förr än våren kommer. Denna *Marito* är ett käril af ler eller koppar med två handtag, som de beständigt hafva med sig under den kalla årstiden, för att hålla sina händer varma. Somliga af dessa käril äro gjorda med den yttesta smak och elegans; det är sådana, som älskare och fastmänuer i synnerhet köpa för att göra sina sköna en mycket angenäm present. I Februari börjar det bli allt längre mellanstånd mellan regndagarne, och våren inträder. Understundom är den alltför torr, hvilket mycket skadar vegetationen. Sommaren är alltid vacker, men öfvermåttan varm, och merendels har den i folje en het vind, hvaraf man stundom tycker sig liksom qväfvas. De som bo i granskapet af källor, och äfven längre derifrån, plågas denna årstiden mycket af mygg, hvilka här äro särdeles besvärliga. Ofta stiger Termometern ända till 30 grader ($37\frac{1}{2}$ grader efter Sv. Termometern); Köpmännen stänga då sina bodar kl. 11 örmiddagen, äta sin middag, kläda af sig helt och hållet, till och med linnnet, och lägga sig så mellan lakan, för att hvila sig tills den värsta hettan är förbi. De hogre Stånden, och äfven det lägre folket, göra på samma sätt, och gatorna i Rom blifva så öde, att man, såsom Romrarne förr brukade säga, såg endast Fransoser och hundar derstädes. Kl. 6 eftermiddagen stiger hvar och en opp ur sängen, men stannar dock hemma, dels för att sköta sina affärer, dels för att undvika skadligheten utaf aftondaggen; först två timmar efter solens nedgång vågar man sig ut, gatorna befolkas åter, och man begifver sig till kaffehusen, för att äta glacer under musik af vandrande virtuoser.

Att promenera är ett nöje, som i Rom är mer på modet, än i någon annan stad i Italien. Fransoserne hafva i det afseendet gifvit Romarne en lärdom, hvaraf de profiterat så väl, att detta nöje redan blifvit en vana för dem. Corso-gatan är den mest besökta promenadplatsen; här börjas promenaderne klockan 12 om middagen, nemligen under den mindre varma årstiden, och fortsättas till klockan 2, till och med till kl. 3 af dem som åka. Desse fara då ända till Ponte-Molle, såsom den väg, hvilken är tjenligast för att lysa med de vackra equipagerne. På söndagar och högtidsdagar är folksamlingen mest talrik och mest lysande, i synnerhet under den sköna vartiden. Ifrån Prinsarne och Prinsessorna, som visa sig i all sin glans och med all möjlig prakt, ända till de mindre Borgarhustrurna, som skjuta tillsammans allt hvad de kunna för att skaffa sig en hyrvagn, representerar hvar och en der efter sin rang och värdighet. Under dessa promenader följa alla vagnarne noga i fil efter hvarandra, ehuru ingen polisbetjening är tillstädes för att hålla ordningen vid makt. Blott de lägsta Borgarfruntimmerna och andra sämre qvinnor gå till fots på sidorna; men äfven de äro klädda med smak och en viss elegans, ehuru den klädning de bära, ofta är hyrd, och merendels betäcker ett smutsigt linne. Nöjda att en stund hafva blifvit beundrade, återvända de sedan trötta hem, för att äta ett fat macaroni med olja.

Romaren är af naturen allvarsam; hans temperament är något melankoliskt; dock synes han mera gladlynt, då han är säker om sin bergning för veckan och har några skilling dessutom i sin börs. Afven bland det sämre folket finner man ännu några lemningar af den karakter, som uttryckes i de gamla Statuer, hvilka man beundrar i Vatikanska Museum.

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

 STOCKHOLM DEN 29 JULI 1815.

Mozart.

Denne stora Musik-Kompositör var född i Salzburg, der han först utvecklade sina talanger, men blef sedan Kejsarlig Kapellmästare i Wien. Både hans Far och Mor voro i Salzburg räknade för ovanligt vackra; men han sjelf var från födseln mycket klen, och ärfde ej sina föräldrars utseende. Dock som Artist nådde han den högsta grad af utbildning, hvartill ännu någon hunnit, och som människa den högsta grad af älskvardhet. Några strödda drag ur hans lefnad torde intressera mina Läsarinnor, som förmodligen till större delen äro förut obekanta med hans Historia, ehuru hans Musik många gånger gjort deras nöje och förtjusning.

Ingen människa var mindre egennyttig än Mozart. Vålvilja och välgörenhet utgjorde hufvuddragen i hans karakter. Han icke allenast betalade öfverflödigt allt hvad andra gjorde åt honom, utan tog sjelf alltför sällan tillräcklig, och ofta ingen, betalning för hvad

han gjorde åt andra. Följden var, att Teater-Direktörer, Musikhandlare och andra sådana, hvilkas enda föremål var att rikta sig, alla dagar missbrukade hans lättrogenhet och oegennyttia. Derföre hade han alldeles ingen inkomst af sina flesta kompositioner för Forte-piano; och äfven för sina större arbeten blef han ofta bedragen på den vinst deraf som honom tillhörde.

En dag t. ex. kom en Teater-Direktör, hvars affärer stodo mycket illa, helt förtviflad till Mozart och berättade honom sin förlägenhet, med tillägg: "Ni är den enda menniska i verlden, som kan hjälpa mig!" — Jag, hur då, sade Mozart. — "Jo, om Ni komponerar åt mig en Opra, som är helt och hållet i publikens smak. Ni kan ändå tillika arbeta för Er ära, och för kännares bifall, om Ni behagar; men hufvudsaken är, att Er Opra blir omtyckt af mängden, som ej förstår sig på den högre musiken. Ett enda sådant stycke är nog för att rädda mig, och Ni ensam är i stånd att sammansätta det." Mozart, rörd af mannens förlägenhet, lofvade att göra sitt bästa. "Men hur mycket begär Ni i betalning?" frågade Teater-Direktören. — Ni har ju ingenting, sade Mozart; men hör på, hur vi skola ställa till saken, så att Ni blir hjälpt, och jag ändå icke alldeles förlorar frukten af mitt arbete; jag ger min Opra åt Er ensam, och Ni betalar mig hvad Ni vill derför, men det är med det uttryckliga villkor, att Ni ej låter taga en enda afskrift derutaf; i fall den gör något uppseende, så kan jag sedan sälja den åt andra Teater-Direktioner. — Hänryckt af så mycket ädelmod, försäkrade Teater-Direktören på det

heligaste, att han skulle uppfylla det föreskrifna villkoret. Inom kort tid derefter hade Mozart sin musik färdig; den var alldeles efter begäran. Opran speltes, och vann otroligt bifall; Teaterhuset var alltid fullt; man talade derom i hela Tyskland, och inom några veckor speltes den på fem eller sex särskilda Teatrar, utan att Mozart lemnat afskrift deraf åt någon enda.

Flera gånger blef han på dylikt sätt bedragen och med otacksamhet bemött af dem som han gjort äfvenså stora tjänster; men hans välgörande sinnelag blef aldrig derigenom förändradt. Alla resande Virtuoser, som kommo till Wien, och ingen bekant der ägde, vände sig merendels till Mozart, som straxt tillbjöd dem sitt hus och sitt bord, skaffade dem de bekantskaper som kunde vara dem nyttiga, och sällan lät dem resa, utan att komponera åt dem Concerter, hvaraf han icke en gång sjelf behöll någon afskrift, på det de måtte vara alldeles ensamme att spela dem, och således kunna hafva någon större fördel deraf.

Mozarts helsa hade hela hans lefnad varit mycket svag, men på de sista åren aftog den utomordentligt hastigt. Liksom alla med stark inbillningskraft begåfvade personer, föreställde han sig alltid någon olycka, och den tankan, att han ej hade lång tid öfrig att lefva, bemäktigade sig ibland hela hans sinne; då arbetade han med en sådan skyndsamhet och en sådan ansträngning af alla krafter, att han glömde allt annat som ej rörde hans konst. Men ofta hände midt under detta tillstånd af hänförelse, att krafterna öf-

vergfäfvo honom, han svimmade, och man måste bära honom i sängen.

När han ej mer förmådde gå på Spektaklet, lade han sitt ur bredvid sig, och syntes i tankarne följa Orkestern. Se nu är första Akten slutad, sade han; nu sjunges den och den Arian o. s. v. Derefter föll det honom in, att han snart skulle nödgas lemna allt detta, och han blef då mycket nedslagen.

En besynnerlig händelse påskyndade hans död, hvar till detta olyckliga tillstånd redan lagt grunden. En dag, då han var försänkt i djup tankfullhet, hörde han en vagn stanna utanför porten. Man anmälte en okänd; han lät honom komma in; det var en medelåldrig man, mycket väl klädd, af särdeles ädelt och till och med något imponerande utseende. "En ganska betydande man, började han, har uppdragit mig att söka Er, min Herre" . . . — Hvilken är det? inföll Mozart. — "Han vill ej vara känd." — Må ske! hvad vill han? — "Han har förlorat en person, som var honom mycket kär, och hvars minne skall vara honom evigt dyrbart; han vill alla år fira dess död genom en högtidlig sorgfest, och han ber Er komponera ett *Requiem* för denna sorgfest." Mozart blef häfligt betagen af detta tal, den allvarsamma ton hvarmed det framfördes, och det hemlighetsfulla utseende som detta äfventyr hade. Han lofvade författa det begärda *Requiem*. Den okände fortfor: "Använd hela Erta genie på detta arbete. Det är en stor kännare af musiken, för hvars räkning Ni gör det." — Så mycket bättre. — "Hur lång tid behöfver Ni?" — Fyra vec-

kor. — "Nå väl, om fyra veckor kommer jag tillbaka, Hvad begär Ni för Ert arbete?" — Hundra dukater. — Den okände räknade opp dem på bordet, och gick.

Mozart blef en stund försänkt i djupa betraktelser. Derpå begärde han i största hast bläck, penna och papper, och, oakadt sin hustrus föreställningar, satte han sig att skrifva. Denna arbets ifver räckte i flera dagar; han komponerade natt och dag, med en ihärdighet som syntes tilltaga ju längre ju mer; men hans redan försvagade kropp kunde ej uthärda en sådan ansträngning. En morgon föll han sanslös ned, och hlef nödsakad att afbryta sitt arbete. Två eller tre dagar derefter, då hans hustru försökte skingra de dystra föreställningar, hvaraf hans själ var intagen, svarade han henne plötsligen: Ja, det är säkert, det är åt mig sjelf som jag skrifver detta *Requiem*, det skall tjena till min likbegängelse.

Allt som han kom längre med sitt arbete, kände han sina krafter minskas. Då de fyra veckorna voro förbi, infann sig åter den okände. Det har varit mig omöjligt, sade Mozart, att hålla mitt löfte. — "Genera Er icke, svarade den andre; hvad tid behöfver Ni ännu?" — Fyra veckor till. Arbetet har väckt hos mig ett större intresse, än jag tänkte, och jag har gifvit det långt mera utsträckning än som först var min afsigt. — "I sådant fall är det billigt att också öka Ert Honorar; se här femtio dukater till." — Min Herre, ropade Mozart, allt mer förvånad, säg mig då, hvem ni är? — "Det gör intet till saken; jag kommer igen om fyra veckor." Och med dessa

ord gick han bort. Mozart ropade straxt en af sina betjenter, och befalldes honom följa den besynnerlige mannen, för att upptäcka hvem han var; men betjenten, som var något oskicklig, kom tillbaka med den underrättelsen, att den främmande försvunnit så att han ej kunnat igenfinna dess spår.

Mozart blef nu allt mera fast i den öfvertygelsen, att den okände stod i förbindelse med andra verlden, och endast kommit för att förkunna honom sin forestående ändalyckt. Med så mycket större ifver arbetade han på sitt *Requiem*, och föll derunder ännu flera gånger i farliga svimningar. En af dessa borttryckte honom äntligen, just under det han var sysselsatt att sluta sitt arbete; han vaknade ej mer. Det var likväl då redan i det närmaste fullbordadt, detta mästerverk af Mozarts snille, denna oförgångliga minnesvård som han upprest åt sig sjelf, och som, ehvad förändringar ett till äfventyrs blifvande nytt mode eller en ny smak i musiken må göra, ehvad öde i följe deraf hans öfriga förträffliga Arbeten må undergå, ensam skall förvara hans namn och hans ära åt kommande tider. I enlighet med hans egen kort förut yttrade förmodan, blef också verkligen detta odödliga arbete första gången uppfördt till firande af hans egen begrafning. Den okände, som hade beställt och betalt det, återkom ej mer, och man fick aldrig någon upplysning, hvem denne okände hade varit.

Hvad skulle icke Mozart blifvit, om han fått lefva längre! Men hans bana var lika kort, som den var lygande; han dog i en ålder af knappt 36 år.

Florens.

Denna Stad, som under en lång tid var de Fria konsternas egentliga hemvist, och berömd öfver hela Europa för sin skönhet och prakt, är ännu en af de vackraste och bäst byggda Städer uti Italien, efter hvad de nyaste resbeskrifvare förmåla. Den har en omkrets af vid pass 6 (Italienska) mil, med en folkmängd af blott 60,000 människor, hvilket är nog litet för en så stor vidd. Floden Arno, som har sitt ursprung från berget Falterona, flyter midt igenom Staden, och skiljer den i två olika stora delar. Denna flod bidrager likväl alltför litet till handelns förkofran; om sommaren är den nästan intet annat än en stor bäck. Dess stränder äro upphöjda och försedda med quaiier, utmed hvilka man ser en hel mängd vackra hus, och äfven palatser. Men olyckligtvis räcka ej quaierne ända till flodens utlopp i hafvet. Eljest räknar man nu fyra broar öfver Arno. Den vackraste är Trefaldighets-bron.

Gatorna i Florens, äfvensom quaierne, äro sedan trettonde seklet stenlagde med stora och breda skifvor af lava, som fås från de närmaste Vulkanerne, och äfven nyttjas till byggnader. Dessa skifvor äro skurna i mycket ojemna former, och likna särdeles den urgamla stenläggningen i Rom. För öfrigt äro de lagda på det sättet, att gatan något sluttar från begge sidorna, och således vattnet rinner midtpå gatan, der det flyter bort genom små sneda springor, som leda till underjordiska kanaler. Tidtals blifva dessa lava-skifvor upptagne och omhuggne af gatläggare, som man ser här och der sitta på marken och hamra på dem. Gatorna i Florens äro också förträffligt upplysta, icke allenast genom de ljus, som brinna vid Madonna-bilderna, utan äfven med talrika reverberer som äro placerade på kort afstånd ifrån hvarandra. Blott några få gator kunna nämnas, som äro verkligen långa och breda. Torgen äro temligen vackra i afseende på sin

storlek och rymlighet, men utmärka sig icke genom de prydnader som der finnas.

De sämre kvinnorna i Florens äro klädda i en slags salopp, eller en liten kappa utan ärmor, som räcker knappt till knäna; derunder hafva de en skarlakansröd kjol, som är med små kjolsäckshål på sidorna, och temligen kort, så att man ser deras fötter och ben med snygga skor och strumpor; och äfven det öfriga af deras costume är både snyggt och prydligt. Ärmarna på deras lintyg äro kantade vid handleden med kulörta band; i öronen hafva de temligen stora örhängen; deras hår är slätadt och hopfastadt med en guld-nål, och på hufvudet bära de en liten halmhatt, som de sätta på sned. Med ett ord, allt i deras klädsel går ut på att visa deras fördelaktiga och smärta växt, äfvensom deras coëffure ärberäknad att göra lifligheter i deras anletsdrag mera synbar. Det förstås, att jemväl medelklassens och de högre Ståndens Fruntimmer kläda sig med smak och omsorg, då till och med de lägre derigenom utmärka sig. För öfrigt träffar man bland de sistnämnda flere vackra än bland de högre Ståndens Fruntimmer, hvilka dock söka ersätta skönhetens brist med smaken och praktken i sin prydnad. Merendels skapa de sig till den ändan egna moder, som äro ömsom härmade efter de Franska, ömsom etter de Engelska, ömsom efter begge tillika, och derföre stundom synas något besynnerliga.

Dramatisk nyhet.

Den Kotzebueska pjesen *Eldprofvet* har, efter några få gångers uppförande på Kongl. Teatern, haft det väl-förtjenta ödet att blifva förvist derifrån, och öfverlemnad åt Djurgårds-Teatern, der den lärar finna en sig värdig publik, och nu förmodligen med mycket bifall uppföres. Önskligt vore, att alla öfriga pjeser af denne Författare vandrade samma väg!

Tryckt hos FR. CEDERBORGH & Comp.

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

 STOCKHOLM DEN 5 AUGUSTI 1815.

Girighet.

Det är märkvärdigt, att ingenstädes träffar man så många och så nedrigt girige, som bland Engelsmännen, hvilka eljest äro den liberalaste Nation i världen. Den gamla anmärkningen, att två ytterligheter merendels stå bredvid hvarandra, har således äfven i detta fall sin riktighet. Bland de mångfaldiga drag af girighet, som man ofta hör omtalas från detta Land, är icke bland de minst lustiga det som berättas om en vid namn Cooke, hvilken nyligen aflidit i Pontonville. Han hade mycket förtroende för Läkarne, och som han var gammal och sjuklig, behöfde han ofta deras råd; men ehuru rik han var, ville han aldrig betala dem, och för att undvika det, använde han tusende konstgrepp. En lång tid till ex. brukade han kläda sig i trasor, och besökte på det sättet åtskilliga Läkare, af hvilka han fick råd och foreskrifter för intet, emedan de ansågo honom för en tiggare. Då han en gång blef anfallen af en svårare sjukdom, skaffade han sig ett bevis att han var fattig och ruinerad, och under denna förevändning fick han fritt

inträde på ett Lasarett, der han förblef i flera veckor, tills han var alldeles botad. Man upptäckte dock slutligen hans bedrägeri, och sedan man lärt känna alla hans konster, lät ingen af Läkarna i hela trakten vidare narra sig att bistå honom, utan emot öfverenskommen betalning. Han påfann dock alltid nya utvägar att bedraga dem. En gång hände, att han fick ett sår i benet; han skickade straxt efter en Läkare som bedde midt emot, och frågade, inom hvad tid han trodde sig kunna bota honom. — Inom en månad, svarade denne, sedan han undersökt såret som ej var farligt. — Och huru mycket skall jag betala Er för det? — En Giné. — Det är godt; men då jag utfaster mig att betala en så anseelig summa, vill jag också nog bestämma villkoren. I fall jag vid månadens slut ej är botad, så betalar jag ingenting. — Läkaren gick in på detta villkor, och sedan han flere dagar med omsorg skött såret, började det läkas. Den gamla girighuken visade sig mycket nöjd häröfver, och sade till Läkaren, att han behöfde ej vidare besöka honom. Men ett par dagar innan den öfverenskomna terminen var tilländalupen, köpte han af en hofslagare ett slags dragplåster, som han lade på benet, och som drog opp såret igen. Då nu sista dagen var inne, skickade han åter efter Läkaren, visade honom sitt ben, och förklarade, att som villkoret ej blifvit uppfyllt, var han ej heller skyldig att betala någon Giné. Genom dylika skälstycken bragte han det slutligen så långt, att ingen Läkare mer ville besöka honom. Då han låg på sotsängen, voro åtskillige som vägrade att komma. En viss Herr Aldridge var mera mensklig, gick till honom dagligen, och ordinerade flera läke-

medel åt honom. En dag under det han satt och talte med den sjuke, bad denne honom säga helt oppriktigt, huru länge han trodde honom ännu kunna lefva. Herr Aldridge svarade, att troligen hade han ej mer än sex dagar öfrige. Vid dessa ord samlade den sjuke sina sista krafter, satte sig opp och ropade: Är Ni icke en samvetslös människa, en skälm, en tjuf, som på det sättet tjenar mig? — Hur då? frågade Läkaren förundrad. — Ni är ej bättre än en Filou; är det icke att stjåla mina pengar, att ge hvar dag två recepter åt en människa, som Ni med all Er konst ej kan få att lefva mer än sex dagar. Gå ut härifrån, och sätt aldrig mer Er fot i mitt hus.

Turin.

En Fransman, som nyligen rest genom Italien, yttrar sig om denna Staden på följande sätt:

Turins skönhet, dess regelbundna byggnader, dess präktiga bodar, dess ljusa och glada utseende fortjuste mig. Fyra eller fem dagar efter min ankomst, öppnades stora Teatern. Man kan ej afhålla sig från en liflig rörelse af förvåning, då man inträder i denna sköna Sal. Den som sett våra vackraste Spektakelsalar, kan ändå ej göra sig något begrepp om det härvarande Teaterhusets prakt och sköna proportioner. Det är i synnerhet den dagen då Teatern öppnas, som man bör se den. Alla platser äro då fullsatta med åskådare, i synnerhet Logerne med Fruntimmer, och hvar och en är klädd på det mest lysande sätt.

Men när man kommer tillbaka dagen derpå, så finner man ett helt annat utseende, ehuru personerna äro nästan de samma. Logerna hafva förlorat sin glans, och parterren, som foregående dagen var så bullersam, är nu nästan öde. Uti Italien är första representationen af en pjäs alltid en högtidsdag. För öfrigt sysselsätta sig hvarken parterren eller Logerna med Spektaklet, utom i vissa öfverenskomna ögonblick. Först är man uppmärksam under Ouverturen; derpå börjas öfverallt högljudda conversationer, som fortfara tills den första Arian sjunges eller det första vackra stycket; då blir allt åter ryst; efter en stund börjas conversationerna på nytt, och så fortfares skiftevis till pjäsens slut.

I Pantomim-Balletten hafva Fransoserne ett stort företräde för Italianerne; de förstå bättre dess rätta art och syftsmål *); de gifva den mera planmässighet, mer behag och utveckling. Deras föreställningar äro mer leende, mer naturliga, och mer behagliga; uti Italien fordrar man rörlighet, buller, en mycket ryslig och mycket invecklad handling; det kallas att göra effect. Den stora enkelheten i våra pantomimiska ämnen skulle ej lyckas hos Italianerne; ingen enda af deras kompositörer skulle vilja underkasta sig den, och det är naturligt, ty det vore emot hans eget intresse och publikens smak.

Men det är i synnerhet i executionen, som de Franska Dansörens öfverlägsenhet röjer sig. Det na-

*) Det syns, att detta omdöme är af en Fransman. Huru grundadt det må vara, kan man dömma af de nyaste Franska Pantomim-Balletter, om hvilkas beskaffenhet den Dramatiska artikeln i N:o 18 af detta Blad lemna närmare upplysning.

turliga är icke det man mest värderar uti Italien. Man älskar uti alla ämnen det sällsamma, det underbara; derutaf kommer denna passion hos mängden för grotesker, så kallade tours de force, luftsprång och utomordentliga attituder; allt hvad som icke är enligt med naturen och sanningen, väcker här hopens förtjusning och beundran. Jag har sett i Milano Mamsell Milliére täfla med Mamsell Pallerini, en liten täck flicka, som jag sedan haft tillfälle att se både i Florens och Turin, men som är helt och hållet ur stånd att uthärda jemförelse med den förstnämnda. Det är likväl icke förr än nyligen, som publiken, efter en lång orättvisa, återkommit till Mamsell Milliére.

Hvad dekorationerne angår, så erkänner hela världen de Italienske målarnes förtjenst. I synnerhet äro de utmärkte i perspectiven, och deras fond-dekorationer göra en beundransvärd effect. På ingen Teater i världen är illusionen fullkomligare i detta afseende. Machinisternes konst är icke på långt när bragt till samma fullkomlighet.

Sällskaps-tonen i Turin är den bästa möjliga; aldrig någorstädes kan man finna den bättre; den är på en gång qvick, munter och anständig. Turin är utan allt undantag uti hela Italien den Stad, der Fruntimmerna kläda sig med den mesta smak. Deras klädsel är hvarken tung eller besvärlig; för öfrigt tjenar det allraminsta att pryda dem, emedan de äga ett naturligt behag, som ingenting misskläder.

Cachemire.

Det sköna och dyrbara tyg, som bär detta namn, och som är de Europeiska Fruntimmernas yppersta granlåt, erhålles äkta blott från ett enda ställe på jordklotet, neml. dalen Kaschmir, som ligger uti Asien på gränsen mellan Tibet och Hindostan, och utgör ett litet Furstendöme för sig sjelf, hvars hufvudstad är Sinagor eller Sirinagar, fordom Residentens för Kejsarne af Stora Mogol. Denna förtjusande dal njuter alla förmånerne af Indiens fruktbarhet, utan att vara besvärad af dess heta och brännande klimat. Staden Sinagor ägde fordom 40,000 tygsfabriker, hvaraf nu blott 16,000 äro öfrige, sedan de vilda Afghanerne underkufvat denna lyckliga landsträcka. En del resande påstå, att den ull, hvaraf man gör dessa Schalar, som äro så ryktbara i alla fyra Verldsdelarne, fås endast af de får, som beta på de sköna kullarne i Cachemire; andre säga, att det är ett slags getter, som lefverera denna ull. Hvaremot de Arabiske Köpmän, som varit på stället, försäkra att de ordinära Cachemires-Schalarne förfärdigas af den ull som erhålles af de här betande får; men att de fina Schalarne, som proberas på det sättet att man drar dem genom en ring, äro väfda af den ull man får af dödfödda kameler. Enligt dessa Köpmäns utsago, öppnar man buken på dräktiga kamelhonör, och tar sålunda ut deras ungar, för att af dem få den finaste dun som möjligen kan erhållas. Sådana Schalar äro derföre också sällsynta och mycket dyra, så väl i Kairo som i Aleppo.

Ett slags Cachemire tillverkas äfven i Frankrike, men det är utom all jemförelse med det äkta.

Anekdot.

Den bekante Engelske Författaren Gibbon uppehöll sig en lång tid i Sveits, der han också skref största delen af sin berömda Historia om Romerska Riket, aftagande och fall. Här lärde han allraförst känna det älskvärda Fruntimmer, som sedermera blef gift med Finans-Ministern Necker, och mor till den namnkunniga Friherrinnan Staël von Holstein; hon var då ännu ogift, och han fattade för henne en tillgifvenhet och kärlek, som han behöll hela sin lefnad igenom. Då han några år derefter åter träffade henne i Paris, var hon gift med Necker, och omgifven af all rikedomens glans. Han blef både af henne sjelf och hennes man emottagen som en gammal vän. Necker i synnerhet öfverhopade honom med höfligheter, bjöd honom dagligen till sig, och ofta, då hans Fru efter Supén började ett litterärt samtal med Gibbon, lemnade han dem begge allena, och gick att lägga sig. Denna Neckers trygghet förargade Gibbon på det högsta; han ansåg den för en skymf, en försmädelse, och beklagade sig allvarsamt deröfver, att han ej kunde väcka den minsta svartsjuka hos Necker. Menar han, att en gammal älskare är så litet farlig? skref Gibbon i ett af sina förtroliga bref. Den som sett Gibbons porträtt, kan dock aldrig förundra sig deröfver, att Necker gjorde sig så säker; utom dess kände han sin Frus grundsatsor för väl för att kunna misstro henne,

Mode-nyheter.

Halmhattar af alla slag, hvita, gula och Italienska, äro ännu de mest allmänna i Paris. Näst derefter komma Cambrickshattar, som merendels äro garnerade med bisvärmar af gaze. Några paille-gula tygshattar ser man äfven, med lika band. För öfrigt måste garneringen, antingen den är af gaze eller band, vara ganska rik; och stundom täcker den hela botten, så att man ser knappt annat än garneringen. På halmhattar brukas mest paille-gula eller hvita band, nemligen helt släta; randiga band ser man alldeles icke mer. Äfven äro några halmhattar garnerade med så kallade Bouillonés af slät Gaze. De genomskinliga hattar, som äro gjorda af slät Tyll och halmsnören, hafva i kanten af skärmen en valk, och en uppomkring kullen. Äfven börjar man återigen nyttja en slät Tyllremsa i kanten af skärmen, i stället för band. För öfrigt brukar man ännu rynka de band, som nyttjas till garnering, men icke mer på samma sätt; man fastsydde förut midten af bandet, och rynkade det sålunda i stora oregelbundna veck; nu fastsys det blott vid ena kanten, men vecken göras på lika sätt som hitills. Blommor hafva sedan någon tid fått en otrolig allmänlighet. Man ser knappt någon enda hatt, som ej är belastad med en stor mängd blommor; rörorosor, hortensia, blåklint, neglikor och granat-blommor äro de modernaste. Plymer nyttjas något mindre, och icke utan att vara krusade; de äro nuancerade i rosenrödt och hvitt, grönt och hvitt, blått och hvitt. Gaze-klädningar äro garnerade antingen med en slät påsydd spets, eller med en bred Volant af Tyll eller Nettellduk.

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 12 AUGUSTI 1815.

Den Sjelfrådige.

Berättelse af honom sjelf.

I hela min lefnad har jag aldrig lydt någon annans vilja än min egen: det är sant, att jag lidit många förödmjukelser, vid alla tillfällen mött hinder, utstått besvärligheter, plågor och motgångar; men också har jag haft det nöjet, att i allt följa min böjelse, och aldrig rätta mig efter andras föreskrifter eller råd.

Jag började med att vara olydig mot min amma; hon gaf mig ris. Jag var olydig mot min Informator; han gaf mig handplagg. Jag kom till Upsala och blef Student; här fick jag först riktigt njuta den ädla friheten. En Professor, som var mycket fromsint och god, hade af min Far blifvit anmodad att vara min Inspector. Han varnade mig, första gången jag var hos honom, för några utsväfvande ynglingar, som voro illa kände vid Akademien; de hörde till samma Nation som jag, och han rådde mig att undvika allt umgänge med dem, så väl för att ej förfö-

ras af deras exempel, som för att ej mista mina Lärarens förtroende. Samma formiddag uppsökte jag dem, och innan middagen hade vi druckit brorskål. Min Inspector fick veta, att jag var dagligen i deras sällskap; det fortröt honom, att jag gjort så litet afseende på hans varning, och han trodde sig äga rättighet att förhålla mig det. Jag svarade att de allesammans vore älskvärda beskedliga gossar, fastän man misskände dem för deras lustighets skull. När han såg att jag ej med godo kunde förmås att öfvergifva dem, och afstå från de oordentligheter hvartill de förledt mig, tog han en allvarsammare ton, och hotade att afsäga sig hela Inspectoratet, så framt jag ej bättrade mig. Denna hotelse glädde mig innerligen, och jag gjorde allt hvad möjligt var, för att befordra den till verklighet. Jag vann ganska snart min afsigt; han skref ett bref till min Far, hvartill han förklarade, att som jag alldeles icke lät säga eller råda mig, så vore hans uppsigt öfver mig onyttig, och han afsade sig därför denna uppsigt, jemte allt ansvar för mitt uppförande.

Jag blef i början sjelf ledsn öfver denna händelse, i anseende till den sorg den förorsakade min Far; men glädjen att äntligen vara fri, och helt och hållet rå mig sjelf, tröstade mig snart åter. Jag trodde att numera ingen kunde vilja imponera på mig, eller binda min vilja, men alltför snart började jag märka, att mina nya vänner och bröder sökte utöfva ett slags valde öfver mig, och ville öfvertala mig till ett och annat, hvareför jag ej var hågad. Detta var ett tillräckligt skäl för mig att göra motsatsen, de blefvo stötta deröfver, och slutet var, att jag skiljde mig

från dem. Det är utan tvifvel den enda gången min envishet ländt mig till något gagn.

Jag hade hittills helt och hållet öfverlemnadt mig åt lättjan. Jag ville nu begynna att med allvar studera, eftersom ingen uppmanade mig dertill. Jag skref till min Far, och berättade honom mina föresatser och mitt nya lefnadssätt. Han yttrade sin tillfredsställelse deröfver, men rådde mig att studera till något visst, antingen till Kansli-examen, eller ock till Magister-graden, om jag så ville, emedan hans önskan vore, att jag skulle gå den civila tjenste-vägen, som i hans tankar var det säkraste sättet att göra lyckliga. Jag hade sjelf någon böjelse derfor, och dessutom ville jag nu gerna göra min Far ett noje, för att ersätta den sorg jag gjort honom nyss förut. Jag företog mig således med fullt allvar att studera Natur-Rätten och Historien, och höll verkligen ut dermed i 2 dagar; men den tankan, att jag häruti rättade mig efter en annans vilja, blef mig för mycket odräglig. Jag kunde ej uthärdas längre. Jag öfvergaf alla studier, och slog mig återigen på sysslolöshet. Emellanåt läste jag väl också något litet, men det var aldrig i sammanhang, och min mesta tid upptogs af nöjen. På det sättet tillbragte jag det öfriga af terminen, och när den var slut, hade jag redan blifvit så ledsen vid Upsala, att jag ärnade resa derifrån för att aldrig mer återkomma. Men ett par dagar innan jag skulle resa, fick jag ett bref från min Far, hvaruti han befalld mig att komma hem öfver sommaren, emedan jag ändå ingen nytta gjorde der jag var. Detta bref förändrade i hast mitt tänkesätt. Jag beslöt

nu att stanna qvar, och det just för att studera. Jag fann något retande i den tankan, att ensam studera medan alla andra hade ferier. Det hade alltid förfallit mig som en stor orimlighet, att man skulle vara nödsakad att inhemta lärdomeh på viss tid och vissa timmar. Ett sådant tvång kunde ej annat än göra den förhatlig. Nu då jag hade rättighet att hvila mig, då det till och med ålades mig att lemna Lärdoms-sätet, nu fick jag en allvarlig lust att bli qvar derstädes och återhämta hvad jag försummat. Men hvad lärdomsgren skulle jag välja? för de filosofiska studierna hade jag redan fattat afsmak, att blifva prest hade jag ingen kallelse, och från juridiken hade jag blifvit afvänd derigenom, att en god vän, som var Jurist, med mycken ifver sökte öfvertala mig att studera densamma. Jag valde således medicinen, och beslöt att på egen hand intränga i djupet af denna vetenskap, till hvilken ända jag hela sommaren med en otrolig ihärdighet läste alla medicinska böcker jag kom öfver. (Forts. e. a. g.)

Milano.

En nyligen i Paris utkommen Resa genom Italien meddelar följande underrättelser angående ofvannämnda Stad.

Gatorna hafva i allmänhet icke det präktiga utseende, som de flesta gator i Paris och London. Likväl finnas några, som äro så långa och breda, att de kunna tjena till promenadplatser; också anställas dagligen promenader, både till fots, i vagn och till häst,

på dessa gator, som hafva ett särskilt namn, och kallas *Corsi*. I synnerhet om söndagarne, ifrån mässans slut till middagstiden, ser man der alla Stadens eleganta Herrar och Fruntimmer promenera och utbreda hela sin luxe. För öfrigt äro de flesta gatorna härstädes stenlagde med små stenar af marmor eller granit af alla färger, *Migliaruolo* kallade, hvilka man upphämtar ur bäckarne och floderne häromkring, och äfven ur sjelfva jorden, der de finnas till ett visst djup. På sidorna och utmed husen äro trottoirer af tegelstenar för fotgångare.

De större Palatserne i Milano hafva den vidlöftighet, som tillhör det Italienska byggnadssättet. Man finner här dessa präktiga ramper, dessa terrasser, dessa inre bassenger som få sitt vatten från vackert anlagda källor, dessa portiker med sköna kolonnader, gallerier, vestibuler med vackra fresco-målningar, dessa mosaikgolf, med ett ord, denna architectoniska luxe, som upphöjer och hänrycker sinnet, ehuruval ofta på bekostnad af den bekvämliga inredning som fordras för, att kunna bebo det präktiga palatset.

Torgen i Milano äro icke mycket stora, och man kunde tillägga, icke heller särdeles reguliera.

Den Stora Teatern härstädes, som kallas *de la Scala*, emedan den blifvit byggd på samma ställe, der förr stått en Kyrka af detta namn, är en af de största Teatrar i Italien. Den blef byggd år 1776 efter Piermarinis ritning, och efter en plan som var mycket präktig, om ej i afseende på det yttre, åtminstone i anseende till dess inre construction.

Man kommer först i en stor Vestibule, der man finner ingången till Parterren, samt två sköna trappor, hvilka gå upp till Logerne, som äro i fem rader. Hela detta stora Teaterhus är så väl inrättadt, att man ofverallt ser lika bra, antingen man sitter nära eller långt ifrån Aktörerne. Logerne äro mycket stora och temligen djupa. De äro tapetserade innanför med damast af åtskilliga färger, en del prydda med stora speglar, och alla försedda med taftsgardiner, samt upplysta med ett eller två vaxljus som brinna utmed en liten spegel. Bakuti Logerne äro Soffor, och midtuti äro bord, hvarpå man serverar rafraichissementer, och stundom en hel collation. Flera äro äfven försedda med jalousier, som kunna släppas ner, så att de som äro i Logen, befinna sig der alldeles för sig sjelfva, liksom i ett särskilt rum, hvilket då är blott svagt upplyst med ett enda vaxljus. Detta händer som ofkast, och är alltid ett tecken, att man vill vara allena; och olycklig den förmätne, som kommer att störa denna ensamhet. Korteligen, en loge är här att anse som ett annat rum i Staden; man går dit på hvad tid som helst, och man bär alltid nyckeln dertill på sig. De flesta af dessa Loger tillhöra de Store, men när det ej behagar dem sjelfva att gå på Spektaklet, skicka de sin betjent till Teaterhuset, för att sälja nyckeln till deras Loge för den aftonen. Alla Logerne hafva utgång till en stor terrass, der man kan emellan Akterne hämta frisk luft, när det är vaokert väder. Någoting ovanligt men verkligen nyttigt, som man också finner på denna Teater, är en urtafla som sitter i Avant-Scenen ofvanför ridån, och som visar

timmar och minuter. Men det som stöter ögat, är att beständigt se Sufflören, som räcker med halfva kroppen öfver Teatern. Äfven har jag funnit mycket löjlig den vana som de förnämsta Aktörerne tagit sig, att afbryta sin roll och bocka sig för Allmänheten så ofta de applåderas; det händer till och med, att de stå och bocka sig ännu, då de skola lemna Teatern, ehuru man ej mer sysselsätter sig med dem, utan blott med de nya som inkommit. Om sömmaren börjas Spektaklet kl. 9 om aftonen, och slutas kl. 1 om natten.

Alla slags Smides-arbeten göras i Milano med en skicklighet och lätthet, som man ej finner uti Italiens öfriga Städer. Stofts- och Sidentygsfabriker äro här till stort antal; men tillverkningen är sämre än i Genua och Lyon. Guld- och Silfverbroderier göras väl, men teckningen är merendels utan smak. Man finner här äfven alla slags ciselerade arbeten, men denna konst är här ännu långt ifrån den fullkomlighet som den hunnit i Frankrike. Vagnar göras här rätt väl, och från flera orter i Italien komma beställningar deraf hit.

Man är i allmänhet mycket gudfruktig i Milano, eller åtminstone synes man vara det. På mindre besökta gator har jag stundom sett sju eller åtta personer liggande på knä framför en tillsluten kyrkdörr, och några steg derifrån lika många Fröjas Prestinnor stående framför dörren till ett öppet Tempel, uti hvilket de med sina blickar och åtbörder sökte locka de förbigående att inträda. Men som man vet, är den Italienska gudfruktigheten icke tungsin. Sällskapskret-

serne i Milano äro utomordentligt muntra, och värden i huset, der man är, använder allt sitt bemödande för att lifva glädjen och göra umgänget behagligt. Bland de bildade klasserne är conversationen alltid intressant, liflig, och äfven qvick. Man behöfver därför här icke taga sin tillflykt till korten, för att fördrifva tiden, och det är verkligen sällsynt att finna Milanenserne spela. Eljest bjuda de gerna sina vänner på en god måltid, och det på ett uppriktigare och oegennyttigare sätt, än i någon af Italiens sydligare Städer; och det som mest hedrar dem, är att efter måltiden inga spelbord framsättas.

Qvinnorna äro mycket veckra i Milano, och de förmåner de fått af naturen, förstå de att ännu mer upphöja genom konstens biträde. Flickorna blefvo förr uppfostrade i kloster, och förblefvo der, ända till dess de skulle gifta sig; nu uppfostras de hemma, men äro så instängda och hållas så strängt, att det endast synes som de ombytt kloster. Hela deras uppfostran går ut på Franska språket, som de tala jemt så mycket som de Parisiska Fruntimmerna, hvilka studerat Italienskan, tala detta språk, samt på musiken, hvarmed de likväl fortlara mer än de Franska Fruntimmerna, sedan de inträdt i äkta ståndet.

På *SOFROSYNE* för innevarande år, som ännu finnes *complett* ifrån början, kan prenumereras i Utter & Comp:s Boklåda med Två Riksd. 24 sk. Banko.

På de 8 *colorerade gravurer*, som åtfölja detta Blad, föreställande *Engelska och Franska Fruntimmers-Costumer*, kan särskilt prenumereras med Två Riksdaler Banko.

Dessa plancher, som både till gravure och colorering äro jemgoda med de bästa utländska, säljas äfven styckevis för 24 sk. Banko.

Tryckt hos *FR. CEDERBORGH & Comp.*

Sofrosyne.

Ett Blad för Svenska Fruntimmer.

STOCKHOLM DEN 19 AUGUSTI 1815.

Den Sjelfrådige.

(Fortsättning.)

Min Far hade alltid varit mycket god och eftergifven emot mig; han lät mig således äfven nu göra hvad jag ville, och i följe deraf blef jag kvar vid Akademien, till dess sommaren var slut, och höst-terminen skulle börjas. Då fann jag tiden för mig vara inne att resa derifrån. Jag ville dock förut blifva inskrifven som Medicinæ Studiosus, för att på landet kunna låta kalla mig Doktor; men som jag läst utan ordning och sammanhang, så hade mitt hufvud blifvit alldeles förvirradt, jag kunde ej svara redigt på en enda fråga, och jag blef vid examen improberad. Förbittrad öfver en så stor orättvisa, reste jag hem, i det fasta beslut att aldrig mer återse en ort, der förtjensten så illa belönades. Sedan ett par veckor voro förflutne, frågade min Far mig, hvad jag då ville bli, efter det tycktes ej vilja lyckas för mig med Medicinen. Jag svarade, att jag önskade helst bli alldeles oberoende, men då min Far föreställde mig, att jag hade många

syskon, och att det arf jag en gång skulle få efter honom, således ej på långt när kunde bli tillräckligt att lefva af, så lofvade jag att närmare betänka mig, och med det snaraste fatta något visst beslut. Emedlertid tillbragte jag min tid temligen angenämt. Min Far hade en betydlig egendom 2 mil från Stockholm, hvilken han sjelf skötte, och der han bodde hela året igenom. Här lefde jag nu fullkomligt obekymrad, och var alldeles min egen herre. När jag fann det tråkigt på landet, tog jag en häst, och for in till Stockholm, och när jag åter ledsnade vid Stadens nöjen, for jag tillbaka till min Fars egendom, utan att det nånsin föll någon menniska in att göra anmärkning vid det ena eller andra. Blott min Far påminnte mig då och då om det löfte jag gifvit honom, att snart välja något visst lefnadsyrke; men ehuru hans påminnelser slutligen blefvo mig besvärliga, kunde de dock ej förmå mig att fatta ett beslut i detta afseende. Jag fortfor med samma lefnadssätt, utan att vilja tänka på framtiden, och förmodligen skulle det aldrig blifvit annorlunda, om jag icke råkat i sådana omständigheter, som tvungit mig att taga något parti.

Min Far gaf mig penningar, äfven till mina nöjen; och mer än jag borde behöfva; men på mina Stockholms-resor hade jag lärt mig att spela, och för en spelare är ingenting tillräckligt. Jag spelte i början lyckligt, och vande mig derigenom att äfven utom spel slösa med penningar, som det merendels händer; sedermera, då jag började tappa, och då de penningar jag fick af min Far, hvarken förslogo till spel, eller till de andra nöjen och beqvämligheter, som vanan

gjort för mig nödvändiga, så vidtog jag den utvägen att låna. Man visste, att min Far var förmögen, man gjorde därför ingen svårighet att understödja mig, och jag ägde ett ypperligt tillfälle att göra så mycket skulder jag behagade. Jag iakttog så väl detta tillfälle, att inom ett halft år var jag i några tusen Riksdalers skuld, och vågade ej mer resa till Stockholm, af fruktan att blifva bysatt. Men då mina Borgenärer förmärkte att jag ej ville komma till dem, så beslöto de att uppsöka mig der jag var; de stämde mig till Lands-Kansliet.

Nu trodde min Far tiden vara inne, att arbeta på min förbättring. Han gjorde mig en allvarsam föreställning öfver mitt hittills varande lefnads-sätt, mitt slöseri och min egensinnighet, samt lofvade att frälsa mig och betala mina skulder, om jag ville ändra uppförande, hädanefter anse min Far som min enda vän och förtrogne, rätta mig efter hans råd, och uppfylla hans önskan, att välja mig något sådant yrke, som kunde gifva mig tillräcklig sysselsättning, och derigenom bevara mig för de oordentligheter, som alltid äro sysslolöshetens följeslagare; men tillika förklarade han, att om jag ej ville underkasta mig dessa vilkor, och lyda hans faderliga förmaningar, så skulle han helt och hållet öfverlemba mig i ödets hand, och låta mig röna all dess hårdhet, intilldess jag i olyckans stränga skola vunnit den förbättring, som hans mildhet och saktmodighet ej kunnat hos mig åstadkomma; jag skulle nog snart, tillade han, få erfara skillnaden mellan hans och ödets varningsmedel och hela förfaringsätt. Vid dessa

ord, som förmodligen väckte i hans själ en smärtsam föreställning om alla de pröfningar mig kunde förestå, kom en tår i hans öga, jag blef rörd, kastade mig i hans armar, och lofvade att göra allt hvad han ville. Det var i det ögonblicket verkligen min uppriktiga föresats, min Far trodde också, att jag ändtligen blifvit förnuftig, och han hade så mycket mera skäl att tro det, som ingen annan räddning för mig syntes vara möjlig än genom honom. Men om natten gjorde jag mina betraktelser, jag fann att den undergifvenhet, hvartill jag förbundit mig, var tusen gånger plågsammare, än alla de olyckor som ödet kunde hafva beskärt mig, jag upptänkte en annan utväg att frälsa mig undan mina Borgenärers hotande förfoljelser, och dagen derpå i första gryningen reste jag utan att taga afsked af någon menniska, eller låta på något sätt veta hvart jag tog vägen, och lemnade alla mina anhörige i oro och bekymmer öfver mitt öde.

(Forts. e. a. g.)

Om Jagt.

Näst efter Kärleken är tilläfventyrs Jagt bland alla människornas njutningar den, hvarom man i alla tider sagt och trott mest både ondt och godt. Plato kallar den ett gudomligt nöje, den helige Augustinus ett tidsfördrif för barbarer; Lycurgus anbefalldes den åt Spartanerne, Moses förbjöd den för Judarne; Plinius tror att Enväldet derifrån har sitt upphof; Sallustius vill, att man skulle öfverlemnas den åt slafvar, Buffon, att man skulle förbehålla den åt Hjel-

tar. I hvar och en af dessa stridiga meningar ligger någon sanning till grund; det kommer blott an på att utreda, hvarom frågan egentligen är.

Betraktar man Jagten i afseende på dess ursprungliga ändamål och beskaffenhet, så är den visserligen mycket berömvärd. Hercules och Theseus, två af dess äldste idkare, voro äfven två af forntidens störste män, och jemväl i detta afseende högt förtjente af menskligheten. De vandrade genom Grekland, som utgjorde nästan hela den dem bekanta världen, och använde en stor del af sin lefnad att rensa detta Land från den mängd af vilddjur hvaraf det förhärjades. Om också numera inga så gräsliga odjur finnas på jorden, som dem de utrotade, så är likväl god tillgång på andra, åt hvilka naturen förlänat, fastän icke samma vidunderlighet, likväl den högsta grad af styrka, vighet och mod. Att bekrlga dessa, och i allmänhet alla skadedjur, är icke allenast löfligt, utan äfven berömligt; och det nöje man deraf njuter, är icke blott det vilda nöjet att döda, utan har en ädlare känsla till grund. Medvetandet att man derigenom gagnar sina medmenniskor, måste utan tvifvel vara en mäktig driffjäder, och en skön njutning för hvar och en; men det som kanhända mest retar en storsint själ, är de mödor och faror, hvarföre man blottställer sig genom denna jagt, och hvilka gifva den sitt förnämsta behag. I synnerhet för krigare är den lämplig, och kan verkligen i flera afseenden betraktas som en skola i krigskonsten. Mången stor krigsman har allraförst i denna skola lärt sig att trotsa döden.

Från denna mödosamma och vådliga jagt har man kommit till en mindre besvärlig och farlig. He- la jorden med allt hvad derpå finnes, är menniskan gifven till hennes egendom. Det är således naturligt, att hon begagnar sig af sin rättighet, och dödar de djur, som fordras till hennes uppehälle. Äfven denna jagt, ehuru den ej kan anses som något ädelt tidsfördrif, är likväl en nyttig sysselsättning, och in- genting är att invända mot dess löflighet.

Men det är ännu ett annat slags jagt, som först i nyare tider uppkommit, och hvars enda föremål är att på tusende sätt plåga de oskyldiga djur, hvilka man underhåller och förökar i dertill bestämda Djurgårdar, blott för att hafva det nöjet att martera dem till döds. Denna jagt, som alltid uteslutande tillhört de Store och Mäktige på jorden, är visserligen högst fördom- lig, och det i mer än ett afseende. Det är icke blott de oskyldiga djuren man dermed plågar, utan äfven de olyckliga människor, som bo i granskapet af såda- na fridlysta parker, och som äro blottställda för otali- ga vexationer. I Sverge har detta onda lyckligtvis på ganska lång tid varit alldeles okänt, och aldrig har man här känt det i sådan grad som i andra Län- der. Detta slags jagt är den som gifvit anledning till allt det tadel, som emot jagten i allmänhet blifvit ytradt.

Jagten fiender plåga äfven anföra, att den mer- endels blir en passion, hos den som får smak derföre, och ofta hans enda sysselsättning; att om den stärker helsan och härdar kroppen, försvagar den deremot ef-

tertankan, förvildar sinnet, och lemnar förståndet o-
 uppodladt m. m. Men hvad fins i verlden, som ej
 kan missbrukas? om man ville bannlysa alla nöjen,
 som äro underkastade möjligheten af öfverdrift, så
 skulle intet blifva öfrigt. Man ser således, att om
 samma sak kan stundom med lika rättvisa sägas både
 öndt och godt; men innan man dömmar, hvad helst
 frågan må vara om, bör man först undersöka, hvad
 som är ett rätt bruk deraf, och hvad som är missbruk.

Jag vill sluta denna artikel med en Jagthistoria,
 som jag nyligen läst i ett Franskt Papper, och som är
 temligen lustig, åtminstone ovanlig. Abbé Vincent
 hade från sin ungdom haft mycken böjelse för jagt,
 och denna böjelse hade med åren tilltagit och blifvit
 en verklig passion. Hans stånd tillät honom ej att
 fritt öfverlemna sig deråt, men han hade påfunnit en
 utväg, att i mjugg tillfredsställa sin jagtlystnad, utan
 att bryta emot anständighetens bud. En skicklig
 Boss-smed på gatan LaHarpe hade enkom för hans räk-
 ning förfärdigat en jagtbössa, på hvilken svanskrufven
 kunde tagas ifrån och stoppas i fickan. Sjelfva bösspipan
 var öfverdragen med en vacker fernissa, och så in-
 rättad, att en elfenbensknapp kunde skrufvas fast
 vid ena, och en doppsko vid andra ändan, så
 att den såg ut alldeles som en käpp. Med denna
 käpp i handen och sitt Breviarium under armen,
 klädd i sin violetfärgade klädning, och med rund
 peruk, vandrade Abbén hvar morgon under jagt-
 tiden ut ifrån Paris, säker att ej bli ansedd för en
 Jägare; utan för en Kyrkoherde i trakten, som till
 fots återvände från någon Embetsförrättning. Så snart
 han kom till någon park eller annat ställe, der han